Islam and Health Journal
Babol University of Medical Sciences

دانشگاه علوم پزشکی بابل، نشریه اسلام و سلامت
دوره اول، شماره دوم، تابستان ۹۳، صفحه: ۲۶-۲۲

وضعیت بهره گیری از قرآن و نهج البلاغه در بروندادهای علمی حوزه علوم پزشکی

دریافت مقاله: ۹۳/۵/۱۸ پذیرش مقاله: ۹۳/۶/۱۵

آرام تیرگر (PhD)[1*]
یاسمن حبیب زاده[2]
محمد هادی یدالله پور (PhD)[3]

۱. عضو هیات علمی مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران
۲. دانشجوی مقطع کارشناسی بیهوشی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران
۳. دانشیار گروه معارف اسلامی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

*نویسنده مسئول: آرام تیرگر، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی موثر بر سلامت، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران

تلفن: ۳۲۱۹۰۵۶۰ ۱۱ ۹۸+
فاکس: ۳۲۱۹۷۶۶۷ ۱۱ ۹۸+
Email: aramtirgar@yahoo.com

چکیده

سابقه و هدف: موضوع سلامت و بیماری به عنوان اصلی ترین متغیر پژوهشی و انتشار مقالات در تحقیقات پزشکی و پیراپزشکی بشمار می آیند و از سویی آیات و روایات یکی از منابع بسیار مهم تبیین اهمیت موضوعات برای ما مسلمانان محسوب می گردند. مطالعه حاضر با هدف تعیین میزان بهره گیری از قرآن و نهج البلاغه به عنوان منبع مورد استناد در مقالات علمی-پژوهشی حوزه علوم پزشکی انجام پذیرفت.

مواد و روش ها: این مطالعه بصورت مقطعی و به روش تحلیل استنادی برای یک دوره بیست و دو ساله (ازسال ۱۳۷۰ تا سال ۱۳۹۲) در میان کلیه مقالات علمی-پژوهشی منتشره در مجله علمی_پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بابل به اجرا در آمد. داده های مورد نظر با استفاده از فرمی محقق ساخته متناسب با اهداف پژوهش جمع آوری و با استفاده از شاخص های آمار توصیفی مورد پردازش قرار گرفت.

یافته ها: یافته های حاصل از استخراج ۱۹۰۶۹ منبع مورد استفاده در ۸۷۶ مقاله منتشره، در قالب ۷۲ شماره از مجله فارسی دانشگاه علوم پزشکی بابل طی ۲۲ سال، نشان داد که تعداد استفاده از قرآن کریم و نهج البلاغه بعنوان منبع مورد استناد به ترتیب ۱۵۷ و ۲ مرتبه (کمتر از ۲ درصد) بود. پر استنادترین سوره های قرآن، به ترتیب سوره بقره و بدنبال آن سوره های مائده و اسراء بوده اند.

نتیجه گیری: گرچه یافته های پژوهش از بکارگیری قرآن و نهج البلاغه در بروندادهای علمی در قالب مقالات علوم پزشکی حکایت دارد اما میزان آن محدود و در حد قابل قبولی به نظر نمی رسد.

واژگان کلیدی: قرآن، نهج البلاغه، تحلیل استنادی، منابع، بروندادهای علمی، علوم پزشکی

مقدمه

قرآن، معجزه بزرگ و جاوید حضرت محمد (ص) و منشور هدایت بشر به سوی سعادت و بهروزی است. پیامبر اسلام می فرماید: هر که خواهان علم پیشینیان و آیندگان، از اول تا به آخر دنیاست، در قرآن کاوش و تامل کند (۱) و یا از جمله ویژگی هایی که در توصیف قرآن کریم با استناد به متن این کتاب شریف آمده است آنکه، این کتابی است پر برکت که بر تو نازل کردیم تا در آیات آن تدبر کنند و خردمندان متذکر شوند (۲). قرآن چشمه جوشانی است که در طول زمان بر تمامی نسل ها و مکان ها جاری است و همگان را از جوشش معرفتش سیراب می کند پس باید با گوش جان پیامش را شنید و با تمام وجود از دریای بیکرانش آب حیات نوشید و حقایق جاودانه اش را بر صفحه قلب نوشت. قرآن تنها از نظر فصاحت و بلاغت معجزه نیست، بلکه از نظر معارف، مواعظ، براهین، اخبار غیبی و قوانین نیز معجزه است (۳). قرآن کتاب هدایت انسانها در همه اعصار و زمان هاست و از بین صفات و خصوصیاتش، این صفت مهم ترین ویژگی این کتاب شریف شناخته می شود. همانگونه که در این کتاب الهی یاد شده است "این قرآن به راهی که استوار ترین راه هاست هدایت می‌کند" (۴). نهج البلاغه نیز که از آن به «اخ القرآن» یاد شده (۵) پس از قرآن کریم ارزشمندترین کتاب هدایت و انسان سازی است (۶). حتی آمده است که فهم تفسیر و رسیدن به مراد آیات الهی در گرو فهم گفتار و رفتار حضرت علی علیه السلام است (۷). در این کتاب درس ها و نکته های فراوان علمی و اخلاقی را می توان از میان خطبه ها، حکمت ها و یا نامه‌های آن کسب کرد. چرا که بیانات حضرت علی (ع) نیز برخواسته از معارف عمیق کلام وحی است (۸). با توجه به اهمیت پژوهش و توجه روزافزون جوامع علمی به این امر، منابع مورد استفاده در پژوهش ها نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار گردیده اند به نحوی که استناد به منابع معتبر نه‌تنها نشانگر اعتبار و پشتوانه علمی موضوع، بلکه راهی برای هدایت خواننده به اطلاعات بیشتر در آن زمینه می باشند. به نظر نگارندگان اینگونه می رسد که در شرایط کنونی در حوزه علوم تجربی (و بطور خاص در حوزه علوم پزشکی) به مباحث موجود در قرآن و نهج البلاغه توجه کافی نشده است و از این منابع بی‌مانند (قرآن و نهج البلاغه) به شکل شایسته‌ای، به عنوان منابعی موثق و معتبر در پژوهش ها و بروندادهای علمی استفاده نمی شود. این وضعیت نه تنها گویای نوعی سهل انگاری در استفاده از منابعی بسیار گرانبها است، بلکه می توان آن را نوعی خسارت برای دانش بشری تلقی نمود، چرا که معلوم نمودن دیدگاه قرآن مجید در میان دیدگاه های دیگر و موضوعات بشری، در ترویج اندیشه های قرآنی و

[Downloaded from iahj.ir on 2026-09-08]

بسط دانش بشری تأثیر گذار خواهد بود (۹). البته در چند سال اخیر همایش هایی با عنوان قرآن پژوهی در طب یا پزشکی برگزار شده است که می توان آن را نمونه هایی از اقدامات ترویجی در جهت توجه و افزایش انس و الفت با چنین منابعی برشمرد، اما هنوز تا تحقق شرایط مطلوب، جلب نظر محققین علوم پزشکی به منابع مذکور و استفاده شایسته از آنها راه درازی در پیش است. مسلماً یکی از راه های ترسیم وضعیت موجود، بررسی وضعیت برونداد علمی یا همان مقالات منتشره در نشریات علوم پزشکی و میزان بهره‌گیری آن ها از قرآن و نهج البلاغه به عنوان منبع یا رفرانس است. پژوهشی توسط Tirgar و همکاران در سال ۱۳۹۱ در پایان نامه‌های پزشکی و دندانپزشکی یک دانشگاه علوم پزشکی نشان داد که اگرچه در تدوین پایان نامه ها از منابع مذهبی استفاده می شود اما میزان بهره گیری از این منابع به عنوان منبع مورد استناد بسیار محدود بوده است. بر پایه یافته های حاصل از مطالعه مذکور از میان بیش از ۲۰ هزار منبع مورد استناد در تدوین ۵۱۱ پایان نامه علوم پزشکی، تنها ۱۹ مورد (کمتر از ۰/۱ درصد) به منابع مذهبی اختصاص داشته است (۱۰)، اما در خصوص وضعیت موضوع فوق در میان مقالات منتشره تاکنون گزارشی (در سطح کشور) یافت نشد، از این رو، در این مطالعه قصد بر آن است که با بررسی یکایک منابع مورد استفاده در مقالات علمی منتشره فارسی در نمونه ای از مجلات دانشگاه های علوم پزشکی، به بررسی وضعیت بهره‌گیری از قرآن و نهج البلاغه و ترسیم شرایط موجود بپردازیم.

مواد و روش ها

مطالعه حاضر به صورت مقطعی و برای یک دوره بیست و دو ساله از نخستین شماره مجله تا پایان سال ۱۳۹۲، در میان کلیه مقالات علمی- پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی بابل به اجرا در آمد و نمونه ها بصورت سرشماری مورد بررسی قرار گرفتند. جهت گردآوری اطلاعات از روش تحلیل استنادی (روشی متداول در علم سنجی و شاخه ای از کتاب سنجی است که جهت بررسی نیازهای اطلاعاتی و رفتارهای اطلاع یابی استفاده کنندگان از منابع علمی بکار می رود) و فرمی محقق ساخته متناسب با اهداف پژوهش، با اقتباس از مطالعات گذشته مولفین استفاده شد (۱۱و۱۰). در همین راستا اطلاعاتی شامل الف: مشخصات مربوط به هر مقاله نظیر سال انتشار، دوره و شماره مجله، تعداد نویسندگان، و ب: اطلاعاتی در رابطه با ویژگی های کتابشناختی مقالات مانند تعداد کل منابع، تعداد منابع فارسی، دفعات استفاده از قرآن، سوره یا سوره های مورد استفاده، آیه یا آیات ارجاع شده و دفعات استفاده از نهج البلاغه مورد جمع آوری قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار آماری SPSS 15 و همچنین شاخص های آمار توصیفی از جمله شاخص های گرایش به مرکز و پراکندگی، همچنین جداول و نمودار ها استفاده شد.

یافته ها

نتایج حاصل از پردازش داده ها نشان داد که طی بیست و دو سال از آغاز انتشار مجله تا پایان سال ۱۳۹۲، حداقل ۸۷۶ مقاله پژوهشی در قالب ۷۲ شماره به چاپ رسیده و در مجموع ۱۹۰۶۹ منبع به عنوان منابع مورد استناد در آنها مورد استفاده قرار گرفته است. مقالات منتشره بطور متوسط بیش از ۳ نویسنده داشته، و در مجموع توسط ۳۲۵۲ مولف نوشته شده اند. بیشترین فراوانی در خصوص تعداد نویسندگان مربوط به مقالاتی با ۳ نویسنده بوده است (۲۲۳ مقاله). در جدول شماره یک برخی اطلاعات کتابشناختی مقالات و مجلات مورد بررسی ارائه شده است.

جدول ۱: برخی شاخص های آمار توصیفی مربوط به متغیرهای کتابشناختی مقالات

متغیر	Mean±SD	دامنه
تعداد مقاله در هر شماره	۹±۲/۳۶	۹-۱۸
تعداد نویسندگان مقالات	۳/۷۱±۱/۸۶	۱-۱۶
تعداد کل منابع مورد استناد	۲۱/۷۷±۱۰/۹۲	۲-۱۰۴
تعداد منابع فارسی	۳/۵۵±۱/۹۵	۰-۳۳

با توجه به یافته ها، میزان استفاده از قرآن کریم به عنوان منبع مورد استناد ۱۵۷ مرتبه بوده که این تعداد مجموعاً در ۱۴ مقاله مورد استفاده قرار گرفته است (حداقل و حداکثر موارد استفاده ۱ و ۲۹ مورد بوده است). جستجوی وضعیت بهره گیری از نهج البلاغه در میان منابع مورد استناد مقالات نیز حاکی از آن بوده است که در مجموع ۲ مرتبه از این کتاب ارزشمند استفاده شده است.با توجه به یافته ها، پر استنادترین سوره در مقالات منتشره، سوره بقره (۲۲ مرتبه، ۱۴درصد) و به دنبال آن سوره های مائده و اسراء (هر یک به تعداد ۸ مرتبه) و سوره نحل (۷ مرتبه) در جایگاه‌های بعدی قرار داشته‌اند. از میان آیات، پر استناد ترین آن، آیه ۱۵۶ سوره بقره: "الَّذینَ إِذا أَصابَتْهُمْ مُصیبَةٌ قالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَیْهِ راجِعُونَ" آنها که هر گاه مصیبتی به ایشان می رسد، می گویند: "ما از آنِ خدائیم و به سوی او بازمی گردیم"، (۳ مرتبه) بوده است. همچنین آیه ۱۱۴ سوره نحل "فَکُلُوا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللَّهُ حَلالاً طَیِّباً وَ اشْکُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ کُنْتُمْ إِیَّاهُ تَعْبُدُونَ" پس، از آنچه خدا روزیتان کرده است، حلال و پاکیزه بخورید و شکر نعمت خدا را بجا آورید اگر او را می پرستید (۲ مرتبه) و آیه ۷۰ سوره اسراء "وَ لَقَدْ کَرَّمْنا بَنی آدَمَ وَ حَمَلْناهُمْ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ رَزَقْناهُمْ مِنَ الطَّیِّباتِ وَ فَضَّلْناهُمْ عَلی کَثیرٍ مِمَّنْ خَلَقْنا تَفْضیلاً" ما آدمیزادگان را گرامی داشتیم و آن ها را در خشکی و دریا، (بر مرکب‌های راهوار) حمل کردیم و از انواع روزی‌های پاکیزه به آنان روزی دادیم و آن‌ها را بر بسیاری از موجوداتی که خلق کرده‌ایم، برتری بخشیدیم (۲ مرتبه).

بحث و نتیجه گیری

ذکر بیان مسئله و اهمیت موضوع در تدوین هر کار علمی اعم از طراحی مطالعه (تدوین پروپوزال) یا انتشار نتایج آن (در قالب پایان نامه یا مقاله) از اهمیت ویژه ای برخوردار است بگونه ای که هر محققی پیش از دیگر اقدامات به آن توجه نموده و حتی می توان گفت که در حقیقت همین موضوع (یعنی اهمیت موضوع) موجب آغاز به اجراء یک کار

[Downloaded from iahj.ir on 2026-09-08]

پژوهشی یا انتشار آن می گردد (۱۳و۱۲). از سویی عدم تبیین درست اهمیت موضوع، موجب عدم درک صحیح مسئله و چه بسا در ادامه اجراء آن را بی حاصل جلوه داده و مسئولین را نسبت به بکارگیری نتایج چنین پژوهش هایی بی علاقه یا منصرف می نماید. برای تدوین بیان مسئله در هر پژوهشی (اعم از پروپوزال، پایان نامه یا مقاله) محققین از منابع مختلفی برای ترسیم اهمیت موضوع استفاده می‌نمایند وطبیعتاً با ارجاع خواننده به منابع مهم تر و معتبرتر سعی در توجیه هر چه بیشتر علل توجه به موضوع داشته و یا در پی ایجاد بیشترین اثرگذاری در خواننده یا داور هستند.

با توجه به اینکه موضوع سلامت و بیماری به عنوان اصلی‌ترین متغیر پژوهشی و انتشار مقالات در محققین علوم پزشکی به شمار می‌آیند و از سویی آیات و روایات، یکی از منابع بسیار مهم تبیین اهمیت موضوعات برای ما مسلمانان محسوب می گردند، انتظار آن است که در بخش های مرتبط مانند مقدمه یا بحث در مقالات علمی، به شکل قابل قبولی از قرآن و نهج البلاغه استفاده شود. اما نتایج پژوهش حاضر (با تعیین استفاده از قرآن در حدی کمتر از ۲ درصد از منابع مورد استناد در مقالات) نشان داده است که این امر چندان محقق نشده و به نظر در تبیین اهمیت موضوعات پژوهشی و یا بحث پیرامون علل نتایج کسب شده، توجه شایانی به منابع گرانبهای فوق صورت نمی پذیرد. این وضعیت در حالی است که چه در قرآن و چه در نهج البلاغه عبارت های بسیاری در راستای اهمیت یا ضرورت توجه به موضوعات مرتبط با بهداشت و سلامت وجود دارد. به عنوان نمونه در اسلام درباره زیان‌های بسیار شراب و شرابخواری اشاره شده و به صراحت نوشیدن شراب ممنوع اعلام شده است (۱۵و۱۴) با این که پیش از اسلام شرابخواری یک عادت در میان مردم بوده است چنانکه که امروزه در بسیاری از کشورها چنین است اما از خدمات معجزه‌آمیز قرآن کریم حرام نمودن آن بوده است و یا در حوزه تکوین جنین انسان، مراحل مختلف پانزده گانه آن در قرآن به دقت بیان شده است که از اشارات و اعجاز علمی قرآن به شمار می رود (۱۷و۱۶). بر نقش ایمان در بهداشت روانی و یا شخصیت برخوردار از سلامت روان (۲۰-۱۸) ممنوعیت یاس و ناامیدی و تاثیر امید در کاهش افسردگی (۲۱) و یا تاثیر معناداری زندگی در بهداشت روانی (۲۳و۲۲) بارها سخن به میان آمده است.

Yadollahpour و Fazeli (۱۳۹۱) در بحث پیرامون شخصیت سالم در قرآن کریم، نمونه های مختلفی از آن را ارائه کرده اند (۲۴). به عنوان نمونه در راستای موضوعات مرتبط با سلامت جسم و روان، حضرت علی(ع) می‌فرماید: در قرآن، درمان بزرگترین دردهاست: درد کفر و نفاق و تباهی و گمراهی (۱) و یا درمانگری قرآن کریم برای دردهای روحی و روانی اشارت رفته است «وتالین لاجزاء القرآن یرتلونها ترتیلا و یستثیرون به دواء دائهم» (۲۵) و یا تشخیص درمان درست «و ربما کان الدواء داء و الداء دوا» (۲۶) و درمانگری سخت ترین بیماری ها «فان فیه شفاء من اکبر داء» آمده است (۲۷). مقالات علمی- پژوهشی به عنوان اصلی ترین بستر ارائه یافته های پژوهشی از اهمیت ویژه ای برخوردار هستند. به عبارتی، مقالات علمی-پژوهشی نمایانگر دستاوردهای جامعه علمی در ابعادی گسترده از نظر منطقه‌ای، ملی و جهانی به شمار می‌آیند. از این رو توجه ویژه به قرآن و منابع دینی همچون نهج البلاغه در این آثار علمی را می توان تا حدی نمایانگر توجه جامعه علمی کشور به منابع دینی به عنوان مرجعی موثق و کاربردی محسوب نمود. نتایج مطالعه مولف و همکاران (۱۳۹۱) در خصوص وضعیت استفاده از منابع مذهبی در میان پایان‌نامه‌های دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی بیانگر عدم اهتمام ویژه پژوهشگران حوزه علوم پزشکی به استفاده از منابع دینی بویژه قرآن و نهج‌البلاغه بوده و از همخوانی بالایی با یافته های این تحقیق برخوردار است (۱۰).

حال با توجه به این امر مسلم که قرآن و نهج البلاغه منابعی غنی و دایره المعارفی مملو از علوم مختلف هستند و از طرفی نیز بعید به نظر می‌رسد که پژوهشگران ما تردیدی در جایگاه علمی والای قرآن و نهج‌البلاغه داشته باشند، احتمالاً ریشه چنین ضعفی را می توان ناشی از آن دانست که جامعه علمی ما بویژه محققین علوم پزشکی به منابع صحیح و سازمان یافته ای از این دست دسترسی لازم را نداشته و یا از طرفی با روش های صحیح استخراج مطالب علمی مورد نظر از این منابع آشنایی ندارند که این موضوع به نوبه خود توجه و باز بینی مسئولانه تری را در این خصوص طلب می نماید (۲۸). البته شایان ذکر است که در مواردی نیز وجود برخی دیدگاه ها در رابطه با گذشت مدت زمان بسیار از نزول قرآن و کتابت نهج البلاغه و کاربرد این دو در آن زمان، می تواند عامل دیگری در عدم بهره گیری از آن در مقالات باشد. اگر پیش فرض این باشد که قرآن متعلق به ۱۴۰۰ سال قبل است، بدیهی است که اینطور استنتاج شود که قرآن نمی‌تواند افراد را هدایت کند (۲۹).

در مقاله ای که توسط Yadollahpour (۱۳۹۰) با عنوان بررسی مستندات راه های انس بیشتر دانشجویان با قرآن منتشر شده، آمده است که گرچه در گفتمان قرآنی، مهم ترین موانع انس با قرآن عبارت اند از: خودبینی، دنیادوستی، عقاید باطل، جمود بر اقوال مفسرین، گناهان و شیطان، اما در میان دانشجویان دلایلی مانند عدم تسلط کافی بر زبان عربی، فقدان انگیزه کافی در انس با قرآن، احساس جدایی از فضای معنوی، عدم دسترسی به اساتید شایسته، تبلیغات گسترده دشمنان علیه کارآمدی قرآن، گناه آلود بودن محیط و عدم ارائه راهکاری دقیق، مبتنی بر احساس خوشبختی برگفته از آیات قرآن، را نیز می توان از دیگر موانع پیش روی ذکر می کند (۳۰). در خاتمه، ترویج فرهنگ قرآنی و اهل بیت از طریق تربیت اساتید، برگزاری کارگاه های آموزشی و همایش های میان‌رشته‌ای را شاید بتوان به عنوان از جمله راهکارهای تعمیق پیوند پژوهشگران و جامعه علمی با قرآن و نهج البلاغه دانست چرا که ایجاد و دسترسی آسان به چنین فضاهایی خود نه تنها مروج علوم قرآنیست بلکه آغازگر طرح مباحث جدید و دسترسی به افق هایی وراء تصور در این حوزه می باشد.

تقدیر و تشکر

مولفین، بدینوسیله مراتب قدردانی خود را از معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه بواسطه حمایت مالی از انجام این پژوهش اعلام می دارند.

[Downloaded from iahj.ir on 2026-09-08]

References

1. Reyshahri M. MizanulHikmah. 7th ed. Qom: Dar al-Hadith Cultural-Scientific Institute 2004; p: 459. [in Persian]
2. The Holy Qu'ran, Sad/ 29.
3. Gherati M. Daghyeghi Ba Ghoran. Nashre markaz farhangi darshaee az ghoran, Tehran, 2009: 93.[in persian] http://www.gharaati.ir/pdf/books/daghayeghi%20ba%20quran.pdf
4. The Holy Qu'ran, Al-'Isra'/ 8.
5. Sharifi A. Raveshhaye Tarbiyat Akhlaghi Dar Nahj alBalagheh, Faslnameh Afagh Dyne, 2008, 2: 77-100. http://www.ensani.ir/storage/Files/20120326103345-1087-11.pdf
6. Nilsaz N. Babaahmadi Milani Z. Asargozari mabahes tohidi Nahj olbalagheh az Ghoran karim. Tahqiqat-e Ulum-e Qur´an wa Hadith Alzahra.University 2011, 10(1): 172-192. [in persian] http://www.ensani.ir/storage/Files/38-9791-20140510101320.pdf
7. Meybodi M F, Marahel Once Ba Ghoran, Zamzam Hedayat, Qom, 2008: 75. [in persian]
8. YadollahPour, M H, Yadu'llah pour,N, Ignorance analyzed from the perspective of Nahj olbalagheh, Tehran, Islamic Culture Publishing Office, First Edition, 2013: 11. [in persian]
9. Yadollahpour B, (M H) , Principles of Historical and thematic interpretation of the Quran, Dar ol elm, Qom, 2005: 160. [in persian]
10. Tirgar A, Yaminfirooz M, Nikkhah A, Mousavi A. Using religious resources among graduate students' theses in medical sciences. J. Babol Univ. Med. Sci. 2013; 15(suppl 1): 89-93. [in persian]
11. Tirgar A, Abolghasemi MB, yaminfirooz M. Citation analysis of Medical Student thesis: before and after the availability of digital library. Iranian Quarterly of Education Strategies, 2013; 5(4): 237-242.
12. Erfani M. How to write a proposal?, Faslname Novid nu, 2008; 49: 31-36. [in persian]
13. Nekoeian A A. How to write a scientific article?, Iranian Journal of Orthopaedic Surgery. 2011; 9(2): 89-3. [in persian]
14. The Holy Qu'ran, Al-Baghareh / 219.
15. The Holy Qu'ran, Al-Maedeh/ 90-91.
16. The Holy Qu'ran, Al-Mominon/12-14.
17. The Holy Qu'ran, Al-Haje/5
18. The Holy Qu'ran, Al-Baghareh/163
19. The Holy Qu'ran, Al-Nisa/171
20. The Holy Qu'ran, Al-Maedeh/3
21. The Holy Qu'ran, Yosof/87
22. The Holy Qu'ran, Al-Ahghaf/3
23. The Holy Qu'ran, Al-Dokhan/38-39
24. Yadollahpour B, Fazeli M. Psychology of a healthy personality from the perspective of the Quran, The Quran and Science, 2012; 10: 11-40. [in persian]
25. Nahj olbalagheh. translited By Dr Shirvani, 2009, 363.
26. Nahj olbalagheh. translited By Dr Shirvani, 2009, 474.
27. Nahj olbalagheh. translited By Dr Shirvani, 2009, 301.
28. Maaref M. Nakhostin neshast az selseleh neshasthaye Ghoran dar asre hazer. The 22nd International Holy Quran Exhibition. 25 Jun. 2014. www.iqna.ir/fa. [in persian]
29. Moeiny M. Asibshenasi shenakht, The 22nd International Holy Quran Exhibition. 29 Jun. 2014. http://www.iqna.ir/fa. [in persian]
30. Yadollahpour B (MH), Documents of the ways of students' more intimacy with the Qu'ran (a critical study). Motaleat-e Tafsiri, 2011, 2(6): 119-46. [in persian]

[Downloaded from iahj.ir on 2026-09-08]

Islam and Health Journal
Babol University of Medical Sciences

Babol Univ. of Med. Sciences
Islam and Health Journal/ 2014; 1(2): 22-26

Using Quran and Nahj olbalagheh in Scientific outputs of medical sciences

Received: 9 Aug 2014 Accepted: 6 Sep 2014

Tirgar A (PhD)[1*]
Habibzadeh Y[2]
YadollahPour MH (PhD)[3]

1. Social Determinants of Health Research Center, Babol University of Medical Sciences, Babol,Iran
2. Student Research Committee, School of Medicine, Babol University of Medical Science, Babol.Iran.
3. Department of Islamic Studies, School of Medicine, Babol University of Medical Science, Babol,Iran

[*]**Corresponding Author:**
Tirgar A, Social Determinants of Health Research Center, Babol University of Medical Sciences, Babol,Iran

Tel: +98 11 32190560
Fax: +98 11 32197667
Email: aramtirgar@yahoo.com

Abstract

Introduction: Health and disease are the most common research variables and article subjects in medical and paramedical researchs, and in other hand, Verses and traditions are the important references to convey importace a subject for moslems.The aim of this study was to discover using Quran and Nahjolbalaghehas a reference in medical articles.

Methods: This cross-sectional study was conducted among all of Babol University of Medical SciencesJournals (during 1991-2013) using citation analysis. The data were collected by means of a tailor-made data collection sheet and analyzed using descriptive statistical indexes.

Findings: The outcome extracted of 786 articles from72 journals and 19069 citations (during 22 years) showed thatthe holy Quran anNahj olbalagheh were cited as a reference less than 2 percent (157 and 2 order/times, respectively). Surat Al-Baqurahwere the most frequent surahand Surat Al-Ma'ideh and Surat Al-'Isra' were in second grade.

Conclusion: Overall, Quran and Nahj olbalagheh were used in composing medical articles. But the rate of such usage is limited.

Keywords: **Quran, Nahj olbalagheh, citation analysis, references, scientific outputs, medical sciences.**

[Downloaded from iahj.ir on 2026-09-08]